

El gran Museu de Lleida

El 30 de novembre la boira es va ensenyorir de Lleida. Però, malgrat el dia gèlid, centenars de lleidatans van sortir al carrer a celebrar amb entusiasme l'estrena d'un nou equipament cultural. Un museu. Certament sorprenent. Ja sabem que l'art no mobilitza les masses. Però això era un cas especial. Hi havia ganes, moltes ganes, que el Museu de Lleida fos una realitat. Potser, amb aquest nom, no us sona de res. No us hi amoïneu. És ben normal. El Museu de Lleida té cognoms: Diocesà i Comarcal. I això és perquè és la suma de l'esforç de cinc institucions: Generalitat, Diputació, Paeria, Consell Comarcal del Segrià i Bisbat de Lleida. I és també la suma de diverses col·leccions d'art i arqueologia, entre les quals la del famós Museu Diocesà de Lleida. De segur que ara ja n'aneu traient l'entrellat. Sí, efectivament, les celeberrimes 113 obres d'art que el bisbat de Barbastro-Montsó reclama a Catalunya formen part del fons d'aquest nou museu. Aquestes peces representen (només) l'1% d'una col·lecció de gairebé 10.000 obres, però han fet córrer rius de tinta. I tot perquè el 1995 el Vaticà va fer un repartiment salomònic d'un bisbat amb 800 anys

El conseller Tresserras inaugura un equipament cultural de primer ordre, marcat per la polèmica reclamació de 113 obres d'art originàries de les parròquies de la Franja de Ponent que es van segreguar del bisbat de Lleida.

d'història. No va haver de menester cap espasa: li va servir el límit provincial. Les 111 parròquies administrativament aragoneses deixaven de pertànyer a Lleida i s'integraven a la diòcesi de nova creació de Barbastro-Montsó. La Franja de Ponent trencava (o més ben dit li feien trencar) un altre vincle amb el seu àmbit natural d'influència cultural, idiomàtica i identitària. No servia de res al·legar a Roma que el Museu Diocesà s'havia creat legalment feia més d'un segle. Concre-

tament, el 1893, quan el bisbe Josep Messeguer, home de gran cultura, el fundà seguint les directrius marcades pel papa Lleó XIII, que havia demanat als responsables de les diòcesis que vetllessin pel patrimoni sacre en un temps en què els col·leccionistes començaven a voltar tots els racons de la geografia europea per emportar-se obres d'art de valor incalculable que sovint acabaven travessant l'Atlàntic. El de Lleida, de fet, fou el segon museu diocesà que s'inaugurà a l'estat espanyol. En aquell moment, només hi havia el de Vic, fundat tres anys abans. El bisbe Messeguer va deixar constància en un dietari de totes les compres i permutes que havia fet per poder aplegar aquesta important col·lecció d'art romànic i gòtic. Però ni les factures no semblen convèncer Roma. Ara aquest litigi és al Tribunal de la Rota. Independentment d'allò que dictin les autoritats vaticanes, Catalunya té una legitimitat incontestable sobre aquest patrimoni, que té catalogat des del 1999. *Legitimitat*, precisament, va ser la paraula més repetida pel conseller Joan Manuel Tresserras a l'acte inaugural del Museu de Lleida que, com ja hem advertit, és molt més que aquestes 113 obres d'art de la discòrdia.

El Museu de Lleida és un esplèndid equipament cultural de 7.000 metres quadrats, ha costat 18 milions d'euros i compta amb un fons artístic de 10.000 obres d'art. És un museu que convida a viatjar en el temps, saber

A la dreta, un fragment de mosaic. A l'esquerra, un cap de medusa. Ambdues peces les han trobades al jaciment romà del Romeral d'Albesa. Formen part de la col·lecció del Museu de Lleida.

qui som, d'on venim i on anem. No és un típic museu de peces ficades dins d'una vitrina amb una etiqueta penjant. Aquí les obres ens diuen alguna cosa, ens ajuden a explicar un territori molt concret, l'anomenat pla de Lleida. Aquest nou equipament ocupa el que va ser l'antiga Llar de Sant Josep, de la qual s'ha conservat una capella dels temps en què era convent carmelità i alguns vestigis arquitectònics d'interès. Integrar-hi l'església ha condicionat el recorregut i per això per iniciar la visita s'ha de pujar al primer pis. Un àudio-visual servirà de punt de partida. Som a la prehistòria. A partir de la rica col·lecció arqueològica de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida (també centenària, atès que data del segle XIX) es poden veure peces paleolítiques, de la Lleida ilergeta, de la romana i de l'impressionant món visigòtic del Bovalar (Seròs, el Segrià). Abans de baixar del primer pis fem un cop d'ull al món andalusí. Arribem a Àger. A Arnau Mir de Tost. A 1149, data de la conquesta de Lleida, que va exigir el trasllat del bisbe Guillem Pere de Ravidats des de Roda d'Isàvena fins al que ara és la capital del Segrià. Això també va implicar la construcció de la Seu Vella, eix vertebrador de la planta baixa de l'exposició. Podria ser un espai molt dens, però s'ha concebut d'una manera molt didàctica perquè pugui gaudir-ne tant una persona sense grans coneixements d'art com un expert. Així, per exemple, s'hi contextualitza el món romànic i s'hi recrea un altar amb tots els elements característics, pintures de l'absis incloses. D'aquesta manera s'arriba al gòtic, moment estel·lar de l'exposició. És gairebé una monografia de la Seu Vella. Hi trobem peces úniques, com ara el fragment de la Pentecosta de l'antic retaule major d'alabastre de la Seu Vella. Els tapissos del capítol de la Catedral marquen el pas cap al Renaixement. Aquí s'expliquen els setges de Lleida, la reconversió de la Seu Vella en caserna militar per obra i gràcia de Felip V i la construcció de la forçosa catedral nova, amb una impressionant maqueta de l'època. Un àudio-visual al final del recorregut convida a continuar avançant en el temps i a visitar els altres museus de la ciutat.

El Museu de Lleida és un esplèndid equipament cultural de 7.000 metres quadrats que compta amb un fons artístic de 10.000 obres d'art.

Però si el contingut és una joia patrimonial, no volem passar per alt el continent: un edifici de l'arquitecte barceloní Joan Rodon que ha integrat perfectament el barri antic de Lleida amb l'eixampla de la ciutat. Rodon diu que ha tingut molt present que treballava amb diners públics i que, per tant, feia un edifici al servei dels ciutadans, un edifici que havia de respectar l'entorn. Així doncs, els diversos volums formen petites places unides entre si per escales, al més pur estil del barri àrab que un dia va ocupar el terreny en què ara hi ha aquest equipament cultural. Però el Museu de Lleida també mira cap a la nova Lleida, cap a la Rambla d'Aragó (ironies del destí), on hi ha

la seu central de la universitat, com també la Biblioteca Pública de Lleida. Biblioteca, Museu i Arxiu Històric i Provincial –també nou– formen una illa cultural que es vertebrava a través d'una gran plaça pendent d'urbanitzar-se. A poc a poc. El primer pas, ferm i decidit, ja s'ha fet. Ara és qüestió de continuar treballant. I fer-ho amb calma i la serenitat que dona saber que s'ha obert un museu que no va contra ningú, sinó que és fruit de l'esforç de totes les institucions lleidatanes per a preservar un passat comú que, agradi o no, anirà lligat per sempre a la Franja de Ponent.

Anna Sàez